

Araştırma Makalesi

Türkiye’de özel eğitim gereksinimi olan mülteci çocuklara yönelik eğitimsel hizmetler: sorunlar ve öneriler

Hayrünnisa Dilek Keklik¹

Esenler Nene Hatun İlkokulu, İstanbul, Türkiye

Makale Bilgisi

Alma: 21 Ekim 2021
Revize: 17 Kasım 2021
Kabul: 11 Aralık 2021
Online Yayın: 30 Aralık 2021

Anahtar Kelimeler

Analiz
Mülteci öğrenciler
Mülteci özel eğitim gereksinimi
olan öğrenciler
Özel eğitim

2757-7554 / © 2021 ÇGFED
Genç Bilge Yayıncılık tarafından
yayınlanmakta olup, açık erişim,
CC BY-NC-ND lisansına sahiptir.

Özet

Göçmen ve dezavantajlı gruptaki öğrenciler, en çok eğitime ihtiyacı olan öğrenci grubudur. Hem göçmen olma hem de özel eğitim gereksinimi olan öğrenci olma durumu ise oldukça zor bir durumdur. Türkiye son 3-4 yıldır, mülteci öğrencilerin eğitimi konusunda oldukça fazla mesafe kat etmiştir. Özel eğitim gereksinimi olan mülteci öğrencilere yönelik verilen eğitimsel hizmetlerin neler olduğu, bu hizmetlerin ne şekilde verildiği, sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili araştırma sayısı oldukça azdır. Bu çalışmada, tarihsel süreç, okul boyutundaki durum, Rehberlik Araştırma Merkezilerindeki durum, aile-ev boyutundaki durum, sağlanan özel eğitim programları başlıkları altında yapılan araştırma bulguları, yasal düzenlemeler ekseninde inceleme yapılmıştır. Araştırma sonucunda, özel eğitim gereksinimi olan mülteci öğrencilerin daha iyi özel eğitim hizmeti alabilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Makaleye atıf için

Keklik, H.D. (2021). Türkiye’de özel eğitim gereksinimi olan mülteci çocuklara yönelik eğitimsel hizmetler: sorunlar ve öneriler. *Çocuk Gelişimi, Farklılık ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 27-31.

Giriş

Türkiye bulunduğu konum itibarıyla daha önceki yıllarda da mültecilerin tercih ettiği ülkeler arasında olmuştur. 2018 yılından itibaren hızlanan komşu ülke Suriye’de meydana gelen problemler sebebiyle oldukça fazla sayıda göçmen Türkiye’de yerleşmiştir. Bu ailelerin çocuklarının eğitimleriyle ilgili ihtiyacın karşılanması için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu çalışmada özel eğitim gereksinimi olan mülteci ailelerin çocuklarının yararlandıkları özel eğitim hizmetleri konusunda mevcut durumun betimlenmesi yapılacaktır.

Tarihsel Süreç

Suriye’den göçlerin başlangıcı olarak 2010 yılı gösterilebilir. Bu yılda kısmi ve az sayıda yapılan göç hareketleri, daha sonraki yıllarda hızlanmıştır. İlk yıllarında geçici ve devam etmeyecek gibi görülen göç sorunu ile ilgili düzenlemelere bakıldığında göçmen ailelerin çocuklarının kendi dillerinde eğitim görmeleri sağlanmıştır. Kamplar dışında yaşayan ailelerin sayıları artmaya başlamasıyla birlikte ilk yasal düzenleme olan 2010.748 sayılı “Yabancı Uyruklu Öğrenciler” adlı genelge yürürlüğe girmiştir. Bu genelge ile kampların dışında yaşayan ailelere çocuklarını evlerine en yakın yerdeki okullarda kayıt yapma hakkı verilmiştir. 2013 yılında ile 6458 sayılı “Yabancı ve Uluslararası Koruma Kanunu” yürürlüğe

¹ Okul yöneticisi, Esenler Nene Hatun İlkokulu, İstanbul, Türkiye. E-mail: nisadilekk@gmail.com ORCID: 0000-0003-1504-4981

girerek mültecilerin geçici korumaları kapsamında genelge ve yönetmeliklerle yasal düzenlemeler yapılmıştır. 2014/21 sayılı, ‘Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri’ genelge mültecilere yönelik verilecek eğitim hizmetleri ile ilgili çerçeve çizmiştir. Bu çerçevede Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) yer almaktadır. Ancak artan mülteci sayısı ve verilen eğitimin daha iyi düzeyde olması için 2016-2017 öğretim yılında artık göçmen çocuklar devlet okullarına kayıt olabilecek ve eğitim alabilecek duruma getirilmiştir. 2016 yılında başlatılan ve doğrudan hibe yoluyla AB projesi olarak yürütülen PIKTES projesi hale yapılmaktadır. Projeye ilgili web sitesinde şu şekilde açıklama bulunmaktadır; “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES), Geçici Koruma Altındaki çocukların, Türkiye’deki eğitime erişimlerine katkıda bulunmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen bir eğitim projesidir. PIKTES bütçesinin tamamı, Avrupa Birliği tarafından, “Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı (FRIT)” anlaşması çerçevesinde doğrudan hibe yöntemiyle karşılanmaktadır. 03.10.2016 tarihinde başlatılan Proje, halen ülkemizin 26 ilinde sürdürülmektedir. 2018 yılı Aralık ayında 2. fazına başlayan PIKTES Projesi 2022 yılı Ekim ayına kadar devam edecektir (PIKTES, 2022). 2019-2020 öğretim yılında Türkiye’deki Suriyeli devlet okullarında eğitim gören öğrenci sayısı 684619 olarak tespit edilmiştir (MEB, 2020). Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyumları sürecinde Suriyeli gönüllü eğitimcilerin görev aldıkları görülmektedir. Gönüllük ile GEM’lerde yapılan bu çalışmaların oldukça yararlı olduğu görülmektedir.

Bu süreçler devam ederken AB projeleri kapsamında da çokça dile getirilen “Kapsayıcı ve Bütünleştirici Eğitim” kavramı uygulamalar ve düzenlemelerde kendini göstermeye başlamıştır (LAUSD, 2016; Sakız, 2016). Bu kavram öğrencilerin tüm bireysel farklılıklarının da dikkate alınarak eğitimsel uyarlamalar yapılmasını, öğrenen bireyse maksimum öğrenme potansiyelinin devre sokulmasını açıklamaktadır. Bu kavram aynı zamanda dilsel farklılıkları nedeniyle göçmenleri de kapsamaktadır. Bunun yanında araştırmamızın konusu olan özel eğitim gereksinimi olan öğrencileri de ilgilendirmektedir. Uygulamada nelerin yapıldığı, bu konu ile ilgili ne gibi araştırmaların yapıldığı konusu oldukça önemli bir konudur. Ancak, özel eğitim gereksinimi olan mültecilerle ilgili çok fazla araştırmanın yapılmadığı görülmektedir (Çetin & Koç, 2021). Bu çalışmada, bu konu farklı boyutları ile ele alınacaktır.

Ülkemizdeki göçmen öğrencilerin durumları ile ilgili yapılan araştırmalarda öğrencilerin arkadaşları ile olan ilişkilerinin iyi olduğunu belirttikleri görülmektedir (Aslan & Uslu, 2020). Bu durum özel eğitim gereksinimi olan mülteci öğrencilerin eğitimsel gereksinimlerinin karşılanmasında akran desteğinin sağlaması açısından olumlu olabilir. Bir çok araştırma, göçmen öğrenciler için bu süreçte uyum programlarının hazırlanması, danışma bürolarının oluşturulması, dil kurslarının düzenlenmesi şeklinde öneriler sunmaktadır (Aslan & Uslu, 2020; Sakız, 2016; İmamoğlu & Çalışkan, 2017; Eren, 2019; Çelik, 2018; Taştan & Çelik, 2017). Bu araştırma önerilerinin, birçoğunun hayata geçmesi ile ilgili adımlar atılmaya başlanmıştır. Ancak, özel eğitim gereksinimi olan mülteci öğrencilerin durumlarının daha detaylı analizinin yapılması oldukça önemlidir.

Okul Boyutundaki Durum

Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere verilen hizmetlerde, aday gösterme, yönlendirme, tanılama, yerleştirme, izleme gibi basamaklardan oluşmaktadır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006). Aday gösterme ve yönlendirme hizmetlerinin yapıldığı yer okullardır. Okullarda görevli sınıf öğretmenleri ve rehberlik hizmetleri birimi ile işbirliği içerisinde bunu yapmaktadır. Bilhassa göçmen öğrencilerin dilsel farklılıkları gibi konular, özel eğitim gereksinimi olup olmadığının anlaşılması konusunda öğretmenlerin de zor karar vermesine neden olabilmektedir. Bu durum bazı araştırmalarda iletişimden kaynaklanan sorunlar olarak ele alınmıştır (Çetin & Koç, 2021; Altunay & Dede, 2019). Bu iletişim sadece öğrenci öğretmen ekseninde olan bir durum olmayıp, aynı zamanda özel eğitimde önemli bir bileşen olan ailelerle de olabilmektedir. Öğretmenlerin, göçmenlere yönelik özel eğitim gereksinimi konusundaki bilgi ve beceri yetersizlikleri de yine araştırmada dile getirilmektedir. Tüm bu durumlara ek olarak yönetsel sorunlar da göze çarpmaktadır. Bunlar özel eğitimi gereksinimi olan mültecilere yönelik yasal düzenleme konularındaki yetersizliğin katkısıyla resmi yazışmalardaki problemler, tercüman yetersizliği gibi sorunlar sayılabilir (Çetin & Koç, 2021).

Özel eğitimi gereksinimi olan mülteci öğrencilerin tanılama işlemleri gerçekleştirilip, yerleştirme işlemleri de yapıldıktan sonra, bireysel eğitim planlarının uygulanması ve izleme süreçlerindeki sorunların ana ekseninde *dilsel problemler* başı çekmektedir. Çünkü, hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim planlarında aile de bir role sahiptir. Ancak, okul dışı ortamlarda öğrencinin nasıl desteklendiği konusunda bilgi sahibi olmak, o kısmın desteklenmesini sağlamak oldukça zordur. Öğretmenler, çok az ya da hiç Türkçe bilmeyen öğrencilerin kendileri ile iletişim sorunları nedeniyle başka sorunlarla da karşılaştıklarını, örneğin davranış problemi, içe kapanıklık gibi belirtmişlerdir (Çetin & Koç, 2021).

Bu konudaki problemlere yönelik şu öneriler sunulabilir; özel gereksinimi olan mülteci öğrencilere yönelik olarak diğer okullarla işbirliği yollarının denenmesi önerilebilir. Özel eğitim gereksinimi olan ya da mülteci öğrencilerin, imkanları yüksek olan okullara da aktarımının yapılması verilecek özel eğitim hizmetinin daha iyi bir şekilde verilmesini de sağlayabilir. Okul yöneticilerinin okullar arası işbirliği konusunda etkileşim halinde olmaları kolaylaştırılabilir (Altunay & Dede, 2019).

Rehberlik Araştırma Merkezilerindeki Durum

Tanılama, özel eğitim gereksinimi olan öğrencinin hangi alanlarda özel eğitim gereksinimi olduğuna yönelik süreçtir. Bu süreç, gözlem, standart testler gibi araçlarla yapılmaktadır. Standart testlerin geliştirilmesi, oldukça yüksek bilgi ve deneyim gerektiren bir alt yapıyı gerektirir. Örneğin Türkiye, ASİS adlı zeka testinin geliştirilmesi ile ilgili olarak Anadolu Üniversitesi bünyesindeki bir ekiple projelendirerek 2-3 yıl gibi bir dönemde bunu başarmıştır. Dünya çapındaki zeka testlerinin şu an 6. Versiyonları uygulanmaktadır. Her zeka testi bir önceki testteki sorunu ve eksik yönlerini azaltmak ve gidermek için revize edilmiştir. Bunun yanında zeka testlerinde kültürel ve dilsel farklılıkları minimize etmesi için sözel formlar yerine şekilsel formlar üzerinden değerlendirmelerin yapılmasına gidilmektedir. Mülteci göçmenlerin tanılmasında önemli sorunlardan birinin de testörlerin öğrencinin dilini bilmemesi nedeniyle karşılaşılan sorunlar olduğu dile getirilmiştir (Çetin & Koç, 2021). Bu açıdan tercüman desteğinin sunulması önemli bir çözüm olarak görülmektedir. Başka bir çözüm ise bu öğrencilerin kendi dillerine ve kültürlerine uygun testlerin ve testörlerin de kullanılması olabilir. Bunun yanında değerlendirmenin tıbbi ve eğitimsel değerlendirme diye iki bölümden oluşması nedeniyle bu hizmetin hem hastanelerde hem de rehberlik birimlerinde sağlanması oldukça önemlidir. Görme, işitme engel, öğrenme güçlüğü, DEHB gibi özel eğitim alt gruplarında, gözle formları, eğitsel değerlendirme formları kullanılmaktadır. Bu gruplardaki tanılama prodesürlerinde tanılamayı yapan özel eğitimcinin öğrenci ile değerlendirme yapmasında tercüman, aile gibi diğer unsurlarla işbirliğine gitmesi gerekmektedir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Eğitsel Değerlendirme, Tanılama ve İzleme Süreci bölümünde belirtilen ilkeler doğrultusunda yapılmaktadır. Burada işbirliğine gidilmesi durumu, veli izni ve süreçlerde velinin olması, okul ile işbirliğine gidilmesi durumu sıklıkla vurgulanmaktadır (MEB, 2006).

Bir diğer önemli konu ise yapılan araştırma bulgularına göre en yüksek oranda tanılmanın yapıldığı özel eğitim gereksinimi alanı “Özel Öğrenme Güçlüğü” (%15) alanıdır (Çetin & Koç). Bu durum okuma, yazma ve matematik becerilerindeki zorluk ve güçlükler olarak tanımlanabilmektedir, ancak bu becerilerdeki güçlüğü dilsel problemlerden arınık olarak belirlenmesi oldukça önemlidir.

Aile-Ev Boyutundaki Durum

Özel eğitim gereksinimi olan mültecilerin bireysel eğitimlerinin ev ortamlarında da takip edilmesi gerekmektedir. Bu konuda okuldaki öğretmenlerle işbirliğine gidilmesi zorunludur. Öğretmenlerin öğrencileri ile olan dilsel kaynaklı problemleri aileleri ile de olmaktadır. Bu konu aşılsa bile çocuklarına evde nasıl bir pedagojik yaklaşım sergileyecekleri, hangi görevleri nasıl yapacakları konusunda da sorunlar yaşanmaktadır (Çetin & Koç, 2021; Altunay & Dede, 2019; Ergene, 2016 akt. Eren, 2019). Aynı zamanda, çocuklarının gelişimlerinin izlenmesi için evde tutulması gereken kayıtlar ya da gözlem formlarının da dilsel destekli olması durumu da verilen özel eğitim hizmetinin kalitesini artıracaktır. Eren (2019) yaptığı çalışmadaki aile boyutuyla ilgili bulgulara bakıldığında, ailelere yönelik psikolojik ve ekonomik desteğin verilmesinin, ailelerin eğitimi öncelikli bir görev olarak görmesini sağlayabilecektir. Bu durum dolaylı olarak özel eğitim gereksinimi olan öğrenciye verilen hizmetin aile boyutunda da yansımalarının görülmesini sağlayabilecektir.

Sağlanan Özel Eğitim Programları

Özel eğitim gereksinimi olan mülteci öğrencilere diğer öğrencilere sağlanan özel eğitim programlarının hepsinin uygulanabildiği söylenemez. Örneğin, bireysel eğitim programlarının dilsel ve diğer problemler nedeniyle tüm öğrenciler için yapılabildiği belirtilmemektedir. Yani mülteci öğrencilerin bazıları bireysel eğitim programlarından tam anlamıyla yararlanamamaktadırlar (Çetin & Koç, 2021). Türk vatandaşı olan öğrencilere, özel eğitim sınıfında eğitim, destek eğitim odası eğitimi, hastanede eğitim, evde eğitim, özel eğitim okulunda eğitim, Bilim ve Sanat Merkezi’nde eğitim gibi destek hizmetleri sağlanmaktadır. Mülteci öğrenciler daha çok kaynaştırma yoluyla eğitimlerden yararlanmaktadırlar. Bunun yanında okul içinde sunulan hizmetlere doğrudan ulaşmaktadırlar. Ancak Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri’nden yararlanmaları konusunda yasal düzenleme bulunmamaktadır (Çetin & Koç, 2021). Destek özel eğitim hizmetleri, özel eğitim hizmetleri ile birlikte bir bütünü oluşturmaktadır. Okulda verilen eğitimi tamamlayıcı rol oynamaktadır. Bu öğrenciler için sağlanan özel eğitim hizmetlerinin kalitesinin artırılmasında, sağlanan özel eğitim programlarından daha fazla yararlanabilme olanaklarının artırılması da önerilebilir.

Sonuç

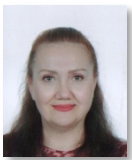
Son on yıldır, Türkiye’de önemli gündemlerden biri olan mülteciler ve onların eğitimi konusuna, bu araştırmada özel eğitim gereksinimi olan çocuklar boyutu ile ele alınmıştır. Göçmen ve dezavantajlı öğrenciler en fazla eğitime ihtiyacı olan grup olmasına rağmen eğitimden en az yararlanan grup olması sebebiyle (Field, Kuczera ve Pont, 2007), bu açıdan araştırmanın yapılması önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Özel eğitim gereksinimi olan mülteci öğrencilerin normal eğitim süreçlerine uyumlarının geliştirilmesi konusunda ilerleme kaydedilmiştir. Ancak bu çocukların tanılama, yerleştirme ve izleme süreçlerindeki sorunlar devam etmektedir. Bu sorunlardaki en önemli kaynak problem olarak dilsel problemler olduğu görülmektedir. Tüm özel eğitim süreçlerindeki, sunulan programlar, kılavuzlar, gözlem formları ve standart testler kadar dilsel desteğin sunulması konusunda geliştirme çalışmalarının yapılması önerilebilir. Dilsel problemlerin çözümü konusu ayrıca ele alınabilecek bir konu olmasına rağmen dolaylı da olsa özel eğitim hizmetlerindeki kaliteyi de etkilemesi açısından önemlidir.

Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri, rehberlik ve araştırma merkezi personeli ve ailelerine yönelik olarak online eğitim portallarının hazırlanması ve eğitimlerin rutin ve her an alınabilir hale getirilmesi önerilebilir. Özel eğitim gereksinimi olan mülteci öğrencilerin okullara dağıtımı konusunda planlamanın yapılması oldukça önemlidir.

Okul yöneticilerinin bu öğrenciler ile ilgili dilsel problemler, ailelerin ekonomik yetersizliği, kalabalık sınıflar konusundaki sorunlarına yönelik önlemlerine yönelik çözümler üretilmelidir (Altunay & Dede, 2019; Çelik, 2018; Taştan & Çelik, 2017; Levent & Çayak, 2017). Dil kurslarının açılması, online ya da yüz yüze olarak her an kurslara katılma, teşvik edilme konusunda çalışmalar yapılmalıdır. Göçmen öğrenciler konusunda deneyimli okulların bilgi ve deneyimlerini diğer okullarla paylaşımları da önemli katkılar sunabilir. Bu bilgi ve deneyim paylaşımı; uygulama odaklı işbirliği, eğitim öğretim odaklı işbirliği, personel odaklı işbirliği, bilgi paylaşımı odaklı işbirliği, örgütsel odaklı işbirliği yollarına başvurulmalıdır (Altunay & Dede, 2019). Mülteci öğrencilerin eğitimi konusunda yapılan araştırmaların ilk başlarda okul yönetimi üzerine odaklanması, bu olgunun yönetimi ile ilgili daha önceki deneyim yetersizliklerinden kaynaklı olabilir. Ancak mevcut durumda mülteci öğrenciler ve bunların içinde özel eğitimi gereksinimi olan öğrencilerin Türk eğitim sistemine adaptasyonu ve verimli bir şekilde eğitim hizmetlerini alabilmeleri konusunda mesafe katılmıştır.

Özel eğitim hizmetlerinin uygulanmasında okul ve okulu destekleyici kurumlar ve programların bu eğitimsel hizmeti sunma noktasındaki durumu oldukça önemlidir. Ancak, eğitsel değerlendirme, tanılama ve izleme süreçlerinde Türkiye’de Rehberlik Araştırma Merkezleri’nin oldukça kilit rolü üstlendiği görülmektedir. Bu kurumların mülteciler konusunda gerekli materyal donanımı, adaptasyonu yapılmış standart testler, tercüman gibi personel desteği konusunda yeterliklerinin artırılması önerilebilir. Rehberlik Araştırma Merkezleri’nin özel eğitim hizmetlerinin kalitesindeki bu rolünün yanında mülteci öğrencilerin ailesiyle birlikte yeni bir ülke ve kültürde başarılı olabilmeleri konusundaki psikolojik desteklerinin nasıl verileceği konusunda okullara yönelik vereceği yol haritası, hizmet içi eğitimler, koordinasyon hizmeti de oldukça önemlidir. Bu noktada okul yöneticilerinin işbirliği önerilerinin olduğu araştırmanın (Altunay & Dede, 2019) sonuçlarına benzer şekilde rehberlik araştırma merkezleri arasında da işbirlikleri geliştirilebilir.

Yazar Kısa Özgeçmişi

Hayrünnisa Dilek KEKLİK, Okul yöneticisi, Lisans eğitimi İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü’nde 1999 yılında tamamlamıştır. Yüksek lisansını (Tezsiz) Hasan Kalyoncu Üniversitesi’nde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında 2014 yılında yapmıştır. Kapsayıcı Eğitim, Özel eğitim, Sosyal, Duygusal Ve Bilişsel Gelişim, Eleştirel Düşünme Becerileri eğitimleri almıştır. Okulunda 2020-2021 Eğitim öğretim yılında yürüttüğü “Let’s Get to Know and Introduce Our Culture” e-Twinning Projesi Avrupa Kalite Etiketi almıştır. Hali hazırda, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü’nün Sağlıklı Adımlar Projesi yürütülmesinde görev almaktadır. **Kurum:** Esenler Nene Hatun İlkokulu, İstanbul, Türkiye **E-mail:** nisadilekk@gmail.com **ORCID:** 0000-0003-1504-4981

Kaynaklar

- Akın, A., & Gündüz, M. (2015). Türkiye’de devlet okullarındaki özel eğitimle ilgili sorunlar ve çözüm önerileri. Eğitim ve Öğretim Araştırma Dergisi, 4(2), 86-95.
- Aksoy, E. (2019). Türkiye’deki Suriyeli göçmen çocukların okullaşma durumları. Akademik Hassasiyetler, 7(14), 37-51.
- Altunay, D., & Dede, M. (2019). Göçmen öğrencilerin eğitim süreci açısından okullar arası işbirliğine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. Ege Eğitim Dergisi. 20(1), 127-144. <https://doi.org/10.12984/egedfd.474018>

- Arslan, Ü., & Uslu, F. (2020). Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde eğitim-öğretim gören göçmen öğrencilerin öğrenim sürecinde yaşadıkları zorluklar. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(2), 203-216. <https://doi.org/10.51119/ereegf.2020.6>
- Atlıhan, A. M. (2019). Göçmen öğrencilerin okul örgütüne uyumunda öğretmen ve okul yöneticilerinin rolleri. pamukkale üniversitesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli
- Çelik, Y. (2018). Türkiye’de Suriyeli çocuklara yönelik uygulanan eğitim politikalarının incelenmesi: Tespitler, sorunlar ve öneriler. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eren, Z. (2019). Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre göçmen çocukların eğitim sorunları ve çözüm önerileri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(1), 213-234. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019>
- Field, S., M. Kuczera & B. Pont (2007). No more failures: Ten steps to equity in education, education and training policy, OECD Publishing, Paris.
- İmamoğlu, H. V., & Çalışkan, E. (2017). Yabancı uyruklu öğrencilerin devlet okullarında ilköğretimine dair öğretmen görüşleri: Sinop ili örneği. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(2), 529-546.
- LAUSD (2016). Guide for educators and school support staff, for immigrant children. Retrieved http://www.aft.org/sites/default/files/im_uac-educatorsguide_2016.pdf
- Levent, F. & Çayak, S. (2017). Türkiye’de Suriyeli öğrencilerin eğitimine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi. 14-1 (27), 21-46.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2010). Yabancı uyruklu öğrenciler konulu genelge. Milli Eğitim Basımevi
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2014). Yabancılar yönelik eğitim-öğretim hizmetleri konulu genelge. Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2017) Geçici koruma statüsündeki bireylere yönelik özel eğitim hizmetleri kılavuz kitabı. Milli Eğitim Basımevi
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2020). MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü.
- PİKTES, (2020). Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi. Erişim: <https://piktes.gov.tr/cms/Home/Hakkimizda>
- Sakız, H. (2016). Göçmen Çocuklar ve Okul Kültürleri: Bir Bütünleştirme Önerisi. Göç Dergisi, 3(1), 65-81
- Taştan, C. & Çelik, Z. (2017). Türkiye’de Suriyeli çocukların eğitimi: Güçlükler ve öneriler. Ankara: Eğitim-BirSen Stratejik Araştırmalar Merkezi

Educational services for immigrant students with special educational needs in Turkey: problems and suggestions

Abstract

Immigrant and disadvantaged students are the student group in need of education the most. Being both an immigrant and a student with special educational needs is a very difficult situation. In the last 3-4 years, Turkey has come a long way in the education of refugee students. There is very little research on the educational services provided for refugee students with special educational needs, how these services are provided, problems and solutions. In this research, the research findings under the headings of historical process, the situation at the school level, the situation in the Guidance Research Centers, the situation in the family-home dimension, the special education programs provided, and the legal regulations were examined. As a result of the research, suggestions were made for refugee students with special education needs to receive better special education services.

Keywords

refugee student, students with special educational needs, analysis